

Ühe piirilinna haigla, Narva haigla lugu

Pille Letjuka – Narva haigla ülemarst

Et kõik ausalt algusest ära rääkida, tuleks Narva haiglast jutustamiseks vaadata kaugele minevikku, 14. sajandisse, kui Narva jõe ja Tallinna-Novgorodi vahelise kaubatee ristumiskohas tekkis inimasundus. See arenes suhteliselt jõudsalt ning 25. juulil 1345 andis Taani kuningas Valdemar IV Atterdag Narvale linnaõigused. Linnastumisega kaasnes aga ka haiguste, eriti nakkushaiguste levik. See omakorda andis tõuke meditsiini arengule.

Teiseks oluliseks verstepostiks arstiabi arengus Narvas oli Kreenholmi manufaktuuri asutamine 1857. aastal, sest juba 1860. aastal avati manufaktuuri tööliste tarbeks Kreenholmi manufaktuuri haigemaja. Seda maja praeguseni säilinud ei ole.

Esimene, tänaseni haigla korpusena töötav maja ehitati samuti manufaktuuri tööliste ja selleks on 1906. aastal valmis saanud sünnitusmaja. Praegu asub selles korpuses laboratoorium ja sterilisatsiooniüksus.

Järgmine korpus ehitati 1913. aastal ning pühendati Romanovite

dünastia valitsemise 300. aastapäevale (foto 1). Selle korpuse arhitekt oli Aleksandr Vladovski, kelle loominguks on ka kõikidele Eesti meedikutele tuttavad Puusepa 2 ja 4 haigemajad Tartus. Nii et arhitektuuriline side Narva haigla ja kliinikumi vahel ulatub nüüdseks juba enam kui saja aasta taha ...

Pärast 63 aasta pikkust pausi lisandusid haigla koosseisu järgmised hooned: polikliinik 1996. aastal ja 6korruseline aktiivravikorpus 1976. aastal. Viimane hoone (õendusabi osutamiseks) valmis 2013. aasta sügisel.

Nii et kui kõik meie majad kokku lugeda, siis saame kokku 8 hoonet: 3 ravikorpust, polikliinik, laborimaja, administratiivhoone, kiirabibaas, garaaž.

Praegune Narva haigla on riigi suurim üldhaigla.

Teeme aga veel ühe hüppe minevikku, seda küll mitte enam nii kaugele, vaid praeguse aastatuhande algusesse, aastatesse 2001–2002. Eesti meditsiini avalikkust hoiavad pinges märksõnad *Hospital Master Plan*, haiglavõrk, haiglate liigid.

Kuna väljaspool Harjumaad on Ida-Virumaa ainus maakond, kus asub enam kui üks haiglavõrgu arengukava haigla, sai kiiresti selgeks, et ühest neist saab keskhaigla, teisest üldhaigla. Mis seal salata, eks ka meil oli marssalikepike põues ning keskhaigla ambitsioonid hinges. Üsna pea tuli aga teha meil oma ootustes, lootustes korrektsioone ning meie uueks eesmärgiks sai olla tegus ja tubli üldhaigla.

Üheks selle eesmärgi saavutamise teeks oli Narva haigla missiooni sõnastamine, millest kujunes huvitav ja kohati ka õpetlik protsess, mille jooksul nii mõnedki kolleegid avanesid üksteisele hoopis teisest küljest, kui seda olime igapäevatoos harjunud nägema. Töö tulemusel sõnastasime oma missiooni järgmiselt: Narva haigla missioon on olla lähedal, hoolitseda inimese ja tema tervise eest.

Oma missiooniga liigume üldiselt spetsiifilisuse poole. Alguses ütleme, et oleme olemas, oleme lähedal ja oleme valmis. Me suhtume hoolivalt kõikidesse, kes meie poole pöörduvad (sõltumata põhjustest).

Foto 1. Hellitatavalt vanaks majaks kutsutav korpus, mis on saanud üheks Narva haigla sümboliks.

Ning kui vajatakse abi, siis osutame seda meie võimalustest lähtudes parimal viisil.

Praegu töötab Narva haiglas 719 inimest, neist 107 arsti, 256 õde ja 154 hooldajat. 107 arstist 6 arsti käivad meil teistest haiglatega, ülejäänud on meie oma koosseis.

Arstidest rääkides ei saa ei üle ega ümber nn kolmandatest riikidest pärit arstide teemast. Narva haiglale on see teema mitmetahuline. Me oleme alati kimbatuses, kui peame vastama küsimustele, kui palju töötab meil kolmandatest riikidest tulnud arste. Tegelikult ei ole lõviosa meil töötavatest arstidest lõpetanud Tartu Ülikooli. Alates 2006. aastast on meile väljastpoolt Euroopa Liitu tööle tulnud 14 arsti. Loomulikult on nende integreerimine meie meditsiini haiglalt lisaressursse nõudev tegevus, kuid see tasub ennast ära, sest, kardan küll, ilma nendeta oleks praegu meil osa erialade puhul teenuseid osutada väga problemaatiline.

Meie haiglas on neli kliinikut – sise-, kirurgia-, naiste- ja erakorralise meditsiini kliinik –, diagnostilised teenistused (radioloogia- ja patoloogiateenistus ning labor) ning meie kõige noorem osakond, iseseisva õendusabi osakond. Osakond asub 2013. aastal avatud korpuses. Omaette väljakutse korpuse ehitamise järel oli ka õendusabiteenuse käimalükkamine. Läks omajagu aega, et nii patsiendid kui ka nende sugulased harjuksid, et arst ei tee iga päev visiiti, et olulisi otsuseid teeb ning soovitusi väljakirjutamisel annab õde. Peale selle nõudis uue õendusteenusega harjumine ja mõttemallide muutumine veidi aega ka haigla enda töötajatelt.

Narva haiglas on praegu kokku 265 voodikohta, neist 85 õendusabi tarvis. Nendele, kes ei kujuta üldse ette, mida Narva haigla endast kujutab, olgu toodud mõned arvud. Aastas viibib meil statsionaarsel ravil 12 000 patsienti, teeme 4000 operatsiooni, neist 1000 päevakirurgias. Aastas sünnib üle 500 uue ilmakodaniku. Ambulatoorsete visii-

Foto 2. Kingitus vanale majale. Täpselt selline lühter rippus trepi kohal hoone avamisel 100 aastat tagasi.

tide arv aastas on veidi üle 161 000. Ambulatoorsed vastuvõtud toimuvad 16 erialal.

Haiglas on kompuutertomograaf, 3 radiograafi, 5 ultraheliaparaati, ehhokardiograaf söögitorukaudse uuringu võimalusega ning täielikult komplekteeritud endoskoopia ja funktsionaalse diagnostika kabinet.

2013. aastal läbisime edukalt kiirabi osutamise konkursi ja säilitasime oma neli brigaadi. Sellega ei olnud aga kiirabi katsumused veel lõppenud: ees seisis e-kiirabi rakendamine. 18. augustil, hinge kinni pidades, liitusime ka meie e-kiirabiga. Olles edukalt esimesed kiirabikaardid digitaalselt alla kirjutanud ning digilukku saatnud, võiksime ju vabamalt hingata, kuid kahjuks veel ei saa, sest tehnilised lahendused osutusid inimeste tahtmisest nõrgemaks.

Viimase aasta uudistest nimetaks koos TÜ Kliinikumi ja Põhja-Eesti Regionaalhaigla (PERH) kolleegide abi ja nõuga laste ja noorte vaimse tervise kabineti tööle hakkamist ning koostöös PERHi kolleegidega tromboosikabineti avamist.

Koostööst üldisemalt rääkides tuleb rõhutada, et hindame väga oma

sidemeid nii Tartu kui ka Tallinna haiglate ning naabri, Ida-Viru keskhaigla (IVKH) kolleegidega. Need sidemed puudutavad nii kollegiaalset abi konkreetsete patsientide probleemide lahendamisel kui ka teatud teenuste arendamisel üldisemalt.

Ei kujutaks ette hemodialüüsiga alustamist ega selle jätkuvat osutamist ilma kolleegide abita PERHi nefroloogiakeskusest.

Ka siis, kui teema ei ole haiglale eriti meeldiv, nagu seda oli statsionaarse psühhiaatrilise teenuse osutamise lõppemine, osalesid kolleegid TÜ Kliinikumi psühhiaatriakliinikust praktiliste soovitustega sellele küsimusele pühendatud ümarlauaarutelul.

Igapäevaseks on saanud koostöö IVKH nakkushaiguste ja pulmonoloogia osakondadega.

Ja nii edasi ... Näiteid võib veel palju tuua.

Kahjuks iseloomustavad Narva haigla asukohta ja teeninduspiirkonda ka mitmed spetsiifilised probleemid – suur HIV-nakatanute arv, narkootikumide tarvitamise levik. Kõik need mõjutavad ka haigla igapäevast tööd. Teadvustades haigla rolli HIV leviku

mõjutamises, osaleme koostöös Tervise Arengu Instituudiga ennetustöös (anonüümse testimise kabinet, juhtumikorraldus), regulaarselt kutsume meedia kaudu inimesi ennast testima, pakume testimist neile, kes mingi murega meie poole pöörduvad. HIV-positiivsed patsiendid vastuvõtul, haigla osakondades, sünnitusosakonnas on viimastel aastatel küllaltki sage olukord. See nõuab personalilt teadmisi ja oskusi suhelda selliste patsientidega, et mitte stigmatiseerida, unustamata seejuures ka enda kaitset.

Kollektiiv on meil püsiv, suur osa inimesi on kaua koos töötanud ning

toetavad üksteist. See, et meil on kollektiivis paljude rahvuste esindajaid, on pigem pluss kui miinus.

Sellel aastal jõudsime oma kahe üritusega esimeste väikeste, kuid siiski n-ö juubeliteni. Nimelt toimus rahvusvahelisele õdede päevale pühendatud Narva haigla õenduskonverents viiendat korda. Ka 2015. aastal toimunud Narva haigla hospiitskonverents jõudis seekord viienda korrani.

Tulen lõpetuseks tagasi meie 1913. aastal valminud ravikorpuse juurde, mis kolm aastat tagasi tähistas oma esimest tõsist, 100. sünnipäeva. Mõtlesime kaua, kuidas seda tähistada, ning otsustasime

teha meie auväärse ees majale kingituse. Kingituseks valisime lühtri, kuid mitte tavalise, vaid sellise, mis on tehtud täpselt nende jooniste järgi, millel on kujutatud lühtrit, mis rippus esimeselt korrusest teisele viiva trepi kohal 100 aastat tagasi. Sellel trepil, mille kohal praegu ripub meie kingitus (foto 2), on laulnud nii mõnigi kollektiiv kui ka väljastpoolt. Sellel trepil on laulnud ka Ida-Tallinna keskhaigla segakoor.

Kõike seda ja palju muudki räägime ja näitame uhkusega kõikidele meie külalistele Narva haiglas. Miks? Sest me oleme väga uhked oma haigla üle.

Teadustöö stipendium arstiteaduskonna üliõpilasele

Arstiteaduskonna üliõpilaste kliinilist teadustööd toetava Heidi-Ingrid Maaroo si stipendiumi konkursi võitis 2015. aastal arstiteaduskonna 6. kursuse üliõpilane Jaanika Jaal osalemise eest onkoloogiavaldkonna teadustöös. Töö teema on „Mitteväikerakulise kopsuvähi soolised erinevused haiguste tekkes ning kulus“. Uuringu kliiniliseks väärtuseks on leida uusi suundi mitteväikerakulise kopsuvähi ravitulemuste parandamiseks. Jaanika Jaal kuulub uurimiskohaga kaasüliõpilase Laura Mägiga ning arst-õppejõududest kuuluvad töörühma ja juhendavad uurimistööd Tõnu Jõgi, Marju Kase, Ave Minajeva, Markus Vardja, Tõnu Vooder ja Jana Jaal.

Uurimistööga selgitatakse, millised on kopsuvähi haigestunute riskitegurid võrdlevalt naistel ja meestel. Kasvajate iseloomustamiseks määrati patsientidelt pärinevatel kasvajakoe lõikudel erinevate markerite (DNA-PK; Rad51; Topo I;

Jaanika Jaal

Foto: Andres Tennus

Topo IIB; Chk-1; Chk-2) ekspresiooni. Jaanika Jaal osales andmebaasi koostamisel, tegi immuunhistokeemilist värvingut, hindas saadud tulemusi

mikroskoobiga, viis läbi tulemuste statistilist analüüsi ning vormistas ettekande ning artikli. Uurimistöö edasine eesmärk on hinnata mitteväikerakulise kopsuvähi patsientide elulemust ja selle seost vähi iseloomustavate markeritega. Nüüdseks on loodud andmebaas, mis sisaldab 120 lamerakulise vähi ja adenokartsinoomiga patsientide andmeid. Arstiteaduskonna aastapäeva konverentsil esitas Jaanika Jaal uurimistöö tulemusi ettekandes „DNA reparatsiooniensüümi DNA-PK ekspressioon on lamerakulise kopsuvähi koes naistel madalam kui meestel“. Ettekanne oli meisterlikult esitatud ning teemast orienteerumist tõestasid vastused esitatud küsimistele.

Jaanika Jaal on aktiivne üliõpilane ning ta osaleb mitmetes tervislike eluviiside propageerimise projektides, järgides ka ise oma elu samu põhimõtteid. Oma entusiastliku ja särava olekuga on ta üliõpilasteadustöö edendamisel teistele eeskujuks.